

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3307/2567

นาง ณ.โจทก์ สำนักงานประกันสังคมจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 76, พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56, พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 77 ทวิ

ย่อ / หลักกฎหมาย

พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 76 บัญญัติว่า "ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ไม่ว่าระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม" และมาตรา 77 ทวิ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ให้มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่อายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ เว้นแต่เมื่อมีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์และความเป็นผู้ประกันตนยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา 38 หรือมาตรา 41 ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง" จึงเห็นได้ว่า ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ไม่ว่าระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม มีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ และต้องสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน โจทก์มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 20 กันยายน 2551 จ่ายเงินสมทบเพื่อประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพมาจนถึงวันสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2556 รวม 181 เดือน ติดต่อกัน และโจทก์สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2556 อันเป็นเหตุให้ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลงตามมาตรา 38 (2) โจทก์จึงมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตั้งแต่เดือนมกราคม 2557 อันเป็นเดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงตามมาตรา 76 และมาตรา 77 ทวิ วรรคหนึ่ง การที่โจทก์จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพจะต้องได้ความด้วยว่าโจทก์ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนแสดงความประสงค์ขอรับประโยชน์ทดแทนนั้นตามสิทธิของโจทก์ตาม พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 โดยมาตรา 56 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใดเห็นว่าตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา 54 และประสงค์จะขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น ให้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด ภายในสองปีนับแต่วันที่ที่มีสิทธิ ..." และวรรคสอง บัญญัติว่า "ในกรณียื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ผู้ยื่นคำขอต้องแสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่อาจยื่นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวต่อเลขาธิการ หากเลขาธิการเห็นว่ามิใช่เหตุผลและความจำเป็นเพียงพอให้รับคำขอนั้นไว้พิจารณา" คดีนี้แม้โจทก์ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 56 วรรคหนึ่ง และไม่ได้แสดงเหตุผลและความจำเป็นที่ไม่อาจยื่นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 56 วรรคสอง แต่เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ของโจทก์ที่ไปติดต่อขอรับเงินบำนาญชราภาพแล้ว แต่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ให้ส่งเงินสมทบต่อไปก่อน โจทก์จึงไม่ได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนในกรณีเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ทั้งที่ตนมีสิทธิได้รับแล้ว แต่แสดงความจำนงกลับเข้าเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2557 ภายหลังโจทก์มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ประมาณ 2 เดือน แล้วส่งเงินสมทบในกรณีเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ต่อไปจนถึง

วันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 รวม 60 เดือน จึงลาออกจากความเป็นผู้ประกันตน และยื่นคำขอ
รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี เป็นพฤติการณ์ที่
แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าโจทก์ประสงค์ที่จะได้รับเงินบำนาญชราภาพในกรณีเป็นผู้ประกันตน
ตามมาตรา 33 และประสงค์จะเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ต่อไปเพื่อให้ได้รับเงินบำนาญ
ชราภาพเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบทุกสิบสองเดือนตาม
กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณี
ชราภาพ พ.ศ. 2550 ข้อ 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งนับว่ามีเหตุผลและความจำเป็นที่ทำให้โจทก์ไม่ได้ยื่นคำขอ
รับประโยชน์ทดแทนภายในกำหนดเวลาและเงื่อนไขตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง และไม่ได้ยื่นคำขอ
เพื่อแสดงเหตุผลและความจำเป็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 56 วรรคสอง
เมื่อโจทก์ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562 ต่อ
สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี แล้ว จึงต้องถือว่าโจทก์ได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนใน
กรณีชราภาพอันเนื่องมาจากความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลง จำเลยจึงต้องจ่าย
เงินบำนาญชราภาพให้แก่โจทก์ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 ซึ่งเป็นเดือนถัดจากเดือนที่ความเป็น
ผู้ประกันตนสิ้นสุดลง ตามมาตรา 77 ทวิ วรรคหนึ่ง ในอัตราเดือนละ 2,644.40 บาท เป็นต้นไป ซึ่ง
เป็นจำนวนเงินที่โจทก์มีสิทธิได้รับโดยคำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้ายของโจทก์ก่อน
ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลง แต่เมื่อได้ความว่าในเดือนมีนาคม 2557 โจทก์กลับ
เข้าเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ย่อมเป็นเหตุให้สิ้นสุดเงื่อนไขการได้รับเงินบำนาญชราภาพ
ที่จะได้รับต่อไป จำเลยจึงต้องงดการจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้แก่โจทก์ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2557
เป็นต้นไปจนถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 อันเป็นวันที่โจทก์ลาออกจากความเป็นผู้ประกันตนตาม
มาตรา 39 และทำให้ความเป็นผู้ประกันตนของโจทก์สิ้นสุดลงอีกครั้งตามมาตรา 77 ทรี วรรคหนึ่ง
โจทก์ส่งเงินสมทบในกรณีเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2557 จนถึงวันที่ 20
กุมภาพันธ์ 2562 รวมเป็นเวลา 60 เดือน จำเลยจึงต้องจ่ายเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าของค่าจ้าง
ที่ใช้ในการคำนวณเงินบำนาญชราภาพเดิมก่อนกลับเข้าเป็นผู้ประกันตนต่อระยะเวลาการจ่าย
เงินสมทบครบทุกสิบสองเดือนในช่วงระยะเวลาที่กลับเข้าเป็นผู้ประกันตนในครั้งหลัง ตาม
กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณี
ชราภาพ พ.ศ. 2550 ข้อ 3 วรรคหนึ่ง คิดเป็นเงินเพิ่มเติมเดือนละ 991.65 บาท รวมเป็นเงินบำนาญ
ชราภาพที่จำเลยต้องจ่ายให้แก่โจทก์ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2562 เป็นต้นไป เดือนละ 3,636.05 บาท
แม้ตามคำขอท้ายคำฟ้องของโจทก์จะระบุว่าขอรับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557
ในอัตราเดือนละ 2,644.50 บาท เพียงเท่านั้นก็ตาม แต่ศาลฎีกาเห็นสมควรเพื่อความความเป็นธรรม
โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดี
แรงงาน พ.ศ. 2522 จึงกำหนดให้โจทก์ได้รับเงินบำนาญชราภาพตามสิทธิที่เพิ่มขึ้น

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ที่ 255/2563 ลงวันที่ 16 มีนาคม
2563 และให้จำเลยจ่ายเงินบำนาญชราภาพ 2,644.40 บาท ต่อเดือน นับแต่วันที่ 1 มกราคม 2557
เป็นต้นไปแก่โจทก์ จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลแรงงานภาค 1 พิพากษาให้เพิกถอนคำวินิจฉัย
ของคณะกรรมการอุทธรณ์ที่ 255/2563 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2563 กับให้จำเลยจ่ายเงินบำนาญ
ชราภาพให้แก่โจทก์จำนวน 2,644.40 บาท ต่อเดือน นับแต่เดือนมกราคม 2557 เป็นต้นไป จำเลย

อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษแผนกคดีแรงงานพิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยจ่ายเงินบำนาญชราภาพประจำเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์ 2557 เดือนละ 2,644.40 บาท และจ่ายเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่เดือนมีนาคม 2562 เป็นต้นไปเดือนละ 3,636.05 บาท แก่โจทก์ นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลแรงงานภาค 1 จำเลยฎีกา โดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาแผนกคดีแรงงานวินิจฉัยว่า ศาลแรงงานภาค 1 พึงข้อเท็จจริงและข้อเท็จจริงยุติในชั้นพิจารณาของศาลแรงงานภาค 1 ว่า โจทก์เคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ช. (โรงแรม อ.) และเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 โดยจ่ายเงินสมทบเพื่อประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพมาจนถึงวันสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2556 รวม 181 เดือน และโจทก์มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ในวันที่ 20 กันยายน 2551 ค่าจ้างเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้ายของโจทก์ก่อนความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลง คือ เดือนละ 13,222 บาท โจทก์ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีในขณะที่โจทก์สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างว่า ขณะนั้นโจทก์มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเดือนละ 2,644.44 บาท หากโจทก์ยังไม่ขอรับเงินบำนาญชราภาพให้แสดงความจำนงเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และส่งเงินสมทบต่อไปอีก 60 เดือน โจทก์จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเดือนละ 3,600 บาท เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2557 โจทก์แสดงความจำนงเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และส่งเงินสมทบต่อไปจนถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 รวม 60 เดือน แล้วลาออกจากความเป็นผู้ประกันตน และยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562 สำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีมีคำสั่งว่า โจทก์มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ ตั้งแต่งวดเดือนมีนาคม 2562 เป็นต้นไป เดือนละ 1,320 บาท โจทก์ยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ คณะกรรมการอุทธรณ์วินิจฉัยว่า คำสั่งของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีขัดด้วยบทบัญญัติมาตรา 77 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550 ข้อ 2 จึงมีมติยกอุทธรณ์ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ที่ 255/2563 ฉบับลงวันที่ 16 มีนาคม 2563 แล้วศาลแรงงานภาค 1 วินิจฉัยว่า สิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพของโจทก์เกิดขึ้นทันทีตั้งแต่เดือนมกราคม 2557 ซึ่งเป็นเดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนของโจทก์ตามมาตรา 33 สิ้นสุดลง จึงต้องนำค่าจ้างเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้ายของโจทก์ในขณะนั้นมาเป็นฐานในการคำนวณเพื่อจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้แก่โจทก์ แม้ต่อมาโจทก์จะเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และส่งเงินสมทบต่อไปอีก 60 เดือน ก็เป็นเพียงการเพิ่มสิทธิได้รับการปรับอัตราเงินบำนาญชราภาพขึ้นอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบทุกสิบสองเดือนเท่านั้น โจทก์มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเพิ่มขึ้นอีก 991.65 บาท รวมเงินบำนาญชราภาพเดิม 2,644.40 บาท จึงเป็นเงินบำนาญชราภาพเดือนละ 3,636.05 บาท นับแต่เดือนมีนาคม 2562 เป็นต้นไป คำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ที่ 255/2563 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2563 เป็นการลดทอนสิทธิของโจทก์และไม่เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 77 ทวิ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ประกอบข้อ 2 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550 จึงมีเหตุให้เพิกถอนคำวินิจฉัยดังกล่าว แต่เงินบำนาญชราภาพที่โจทก์ขอมาไม่ได้คำนวณอัตราที่โจทก์มีสิทธิได้ปรับเพิ่มขึ้นรวมไว้ด้วย ถือว่าโจทก์สละสิทธิในส่วนที่เพิ่มขึ้น จึงกำหนดให้ตามที่โจทก์ขอ ศาลอุทธรณ์คดีชำนาญพิเศษวินิจฉัยว่า โจทก์มีสิทธิได้รับเงินบำนาญ

ชราภาพตั้งแต่เดือนมกราคม 2557 ซึ่งเป็นเดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 77 ทวิ วรรคหนึ่ง เงินบำนาญชราภาพที่จำเลยต้องจ่ายเป็นรายเดือนให้แก่โจทก์ขณะนั้นจึงเท่ากับร้อยละสิบของจำนวนเงิน 13,222 บาท ซึ่งเป็นค่าจ้างเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้ายของโจทก์ก่อนความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลงคิดเป็นเงิน 2,644.40 บาท การที่โจทก์ยังไม่ขอรับเงินในทันทีโดยโจทก์แสดงความจำนงเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 อีกนั้น มิได้ทำให้โจทก์เสียสิทธิที่มีอยู่ การที่โจทก์ไปติดต่อขอรับเงินบำนาญชราภาพแล้ว แต่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ให้ส่งเงินสมทบต่อไปก่อน จึงไม่ได้ยื่นคำขอรับเงินบำนาญชราภาพประจำเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์ 2557 ภายใน 2 ปี นับแต่วันที่มิสิทธิ ถือได้ว่ามีเหตุผลและความจำเป็นเพียงพอตามมาตรา 56 วรรคสอง จำเลยจึงต้องจ่ายเงินบำนาญชราภาพประจำเดือนมกราคมและเดือนกุมภาพันธ์ 2557 เดือนละ 2,644.40 บาท ให้แก่โจทก์ แต่จำเลยไม่ต้องจ่ายเงินบำนาญชราภาพในระหว่างเดือนมีนาคม 2557 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2562 ที่โจทก์กลับเข้าเป็นผู้ประกันตน เมื่อความเป็นผู้ประกันตนของโจทก์สิ้นสุดลงอีกครั้งในวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 โดยในช่วงระยะเวลาที่โจทก์กลับเข้าเป็นผู้ประกันตนในครั้งหลัง โจทก์จ่ายเงินสมทบแล้ว 60 เดือน จำเลยจึงต้องจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้แก่โจทก์ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2562 เดือนละ 2,644.40 บาท ซึ่งเป็นจำนวนเดิมที่โจทก์มีสิทธิได้รับก่อนกลับเข้าเป็นผู้ประกันตน และจ่ายเพิ่มอีกร้อยละ 7.5 ของจำนวนเงิน 13,222 บาท ซึ่งเป็นค่าจ้างที่ใช้ในการคำนวณเงินบำนาญชราภาพเดิม คิดเป็นเงิน 991.65 บาท รวมเงินบำนาญชราภาพที่จำเลยต้องจ่ายให้แก่โจทก์ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2562 เป็นต้นไปเดือนละ 3,636.05 บาท คำสั่งของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีและคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ที่ 255/2563 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2563 จึงไม่ชอบ กรณีมีเหตุให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ดังกล่าว และเพื่อความเป็นธรรม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 จึงกำหนดให้จำเลยจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้แก่โจทก์ตามสิทธิ คดีมีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยว่ามีเหตุเพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ที่ 255/2563 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2563 หรือไม่ เห็นว่าพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 เป็นกฎหมายที่มุ่งสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ประกันตน โดยจัดตั้งกองทุนประกันสังคมขึ้นเพื่อให้การสงเคราะห์แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่นซึ่งเป็นผู้ประกันตนให้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยกรณีทุพพลภาพ หรือกรณีตาย อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตรกรณีชราภาพ และกรณีว่างงาน (ยกเว้น ผู้ประกันตนตามมาตรา 39) ตามมาตรา 54 วรรคหนึ่ง สำหรับผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตามมาตรา 54 วรรคหนึ่ง (6) หรือไม่นั้น มาตรา 76 บัญญัติว่า "ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ไม่ว่าระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม" และสำหรับกรณีผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตั้งแต่เมื่อใดนั้น มาตรา 77 ทวิ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ในกรณีที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ให้มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่วันที่ถัดจากเดือนที่อายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ เว้นแต่เมื่อมีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์และความเป็นผู้ประกันตนยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา 38 หรือมาตรา 41 ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับตั้งแต่วันที่ถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง" จึงเห็นได้ว่า ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับเงินบำนาญ

ชราภาพต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ไม่ว่าระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบเดือนจะติดต่อกันหรือไม่ก็ตาม มีอายุครบห้าสิบห้าปีบริบูรณ์ และต้องสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน เมื่อคดีนี้ศาลแรงงานภาค 1 ฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์มีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 20 กันยายน 2551 จ่ายเงินสมทบเพื่อประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพมาจนถึงวันสิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้างเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2556 รวม 181 เดือน ติดต่อกัน และโจทก์สิ้นสุดสภาพการเป็นลูกจ้างเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2556 อันเป็นเหตุให้ความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลงตามมาตรา 38 (2) โจทก์จึงมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตั้งแต่เดือนมกราคม 2557 อันเป็นเดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงตามมาตรา 76 และมาตรา 77 ทวิ วรรคหนึ่ง ส่วนโจทก์จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเพียงใด นั้น มาตรา 77 วรรคสอง บัญญัติว่า "หลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง" ซึ่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550 ข้อ 2 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า "การจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้จ่ายเป็นรายเดือนในอัตราร้อยละยี่สิบของค่าจ้างเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้ายที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง" และวรรคสอง กำหนดว่า "ในกรณีที่ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบเกินหนึ่งร้อยแปดสิบเดือน ให้ปรับเพิ่มอัตราเงินบำนาญชราภาพตามวรรคหนึ่งขึ้นอีกในอัตราร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบทุกสิบสองเดือน" เมื่อศาลแรงงานภาค 1 ฟังข้อเท็จจริงว่า ค่าจ้างเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้ายของโจทก์ก่อนความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลง คือ เดือนละ 13,222 บาท โจทก์จึงมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเป็นรายเดือนในอัตราร้อยละยี่สิบของจำนวนเงิน 13,222 บาท คิดเป็นเงิน 2,644.40 บาท อย่างไรก็ตาม การที่โจทก์จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตามอัตราดังกล่าวข้างต้น จะต้องได้รับความด้วยว่าโจทก์ซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนแสดงความประสงค์ขอรับประโยชน์ทดแทนนั้นตามสิทธิของโจทก์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 56 โดยเห็นว่า มาตรา 56 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ผู้ประกันตนหรือบุคคลอื่นใดเห็นว่าตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนตามมาตรา 54 และประสงค์จะขอรับประโยชน์ทดแทนนั้น ให้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการกำหนด ภายในสองปีนับแต่วันที่มามีสิทธิ ..." และวรรคสอง บัญญัติว่า "ในกรณียื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ผู้ยื่นคำขอต้องแสดงผลและความจำเป็นที่ไม่อาจยื่นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวต่อเลขาธิการ หากเลขาธิการเห็นว่ามิใช่เหตุผลและความจำเป็นเพียงพอให้รับคำขอนั้นไว้พิจารณา" คดีนี้แม้โจทก์ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนเกินระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา 56 วรรคหนึ่ง และไม่ได้แสดงผลและความจำเป็นที่ไม่อาจยื่นภายในกำหนดเวลาดังกล่าวต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 56 วรรคสอง แต่เมื่อพิจารณาพฤติการณ์ของโจทก์ที่ไปติดต่อขอรับเงินบำนาญชราภาพแล้ว แต่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ให้ส่งเงินสมทบต่อไปก่อน โจทก์จึงไม่ได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนในกรณีเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ทั้งที่ตนมีสิทธิได้รับแล้ว แต่แสดงความจำนงกลับเข้าเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2557 ภายหลังโจทก์มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ประมาณ 2 เดือน แล้วส่งเงินสมทบในกรณีเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ต่อไปจนถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 รวม 60 เดือน จึงลาออกจากความเป็นผู้ประกันตน และยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี เป็น

พฤติการณ์ที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าโจทก์ประสงค์ที่จะได้รับเงินบำนาญชราภาพในกรณีเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และประสงค์จะเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ต่อไปเพื่อให้ได้รับเงินบำนาญชราภาพเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบทุกสิบสองเดือน ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550 ข้อ 3 วรรคหนึ่ง ซึ่งนับว่ามีเหตุผลและความจำเป็นที่ทำให้โจทก์ไม่ได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนภายในกำหนดเวลาและเงื่อนไขตามมาตรา 56 วรรคหนึ่ง และไม่ได้ยื่นคำขอเพื่อแสดงเหตุผลและความจำเป็นต่อเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมตามมาตรา 56 วรรคสอง เมื่อโจทก์ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2562 ต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรี แล้ว จึงต้องถือว่าโจทก์ได้ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพอันเนื่องมาจากความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลง จำเลยจึงต้องจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้แก่โจทก์ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 ซึ่งเป็นเดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง ตามมาตรา 77 ทวิ วรรคหนึ่ง ในอัตราเดือนละ 2,644.40 บาท เป็นต้นไป ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่โจทก์มีสิทธิได้รับโดยคำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ยหกสิบเดือนสุดท้ายของโจทก์ก่อนความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สิ้นสุดลง แต่เมื่อได้ความว่าในเดือนมีนาคม 2557 โจทก์กลับเข้าเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ย่อมเป็นเหตุให้สิ้นสุดเงื่อนไขการได้รับเงินบำนาญชราภาพที่จะได้รับต่อไป จำเลยจึงต้องงดการจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้แก่โจทก์ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2557 เป็นต้นไปถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 อันเป็นวันที่โจทก์ลาออกจากความเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และทำให้ความเป็นผู้ประกันตนของโจทก์สิ้นสุดลงอีกครั้งตามมาตรา 77 ทรี วรรคหนึ่ง ข้อเท็จจริงยุดีว่าโจทก์ส่งเงินสมทบในกรณีเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2557 จนถึงวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2562 รวมเป็นเวลา 60 เดือน จำเลยจึงต้องจ่ายเงินเพิ่มอีกร้อยละหนึ่งจุดห้าของค่าจ้างที่ใช้ในการคำนวณเงินบำนาญชราภาพเดิมก่อนกลับเข้าเป็นผู้ประกันตนต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบทุกสิบสองเดือนในช่วงระยะเวลาที่กลับเข้าเป็นผู้ประกันตนในครั้งหลัง ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลา และอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550 ข้อ 3 วรรคหนึ่ง คิดเป็นเงินเพิ่มเติมเดือนละ 991.65 บาท รวมเป็นเงินบำนาญชราภาพที่จำเลยต้องจ่ายให้แก่โจทก์ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2562 เป็นต้นไป เดือนละ 3,636.05 บาท ทั้งนี้ แม้ตามคำขอท้ายคำฟ้องของโจทก์จะระบุว่าขอรับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 ในอัตราเดือนละ 2,644.50 บาท เพียงเท่านั้นก็ตาม แต่ศาลฎีกาเห็นสมควรเพื่อความเป็นธรรม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522 จึงกำหนดให้โจทก์ได้รับเงินบำนาญชราภาพตามสิทธิที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว คำสั่งของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดนนทบุรีและคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ที่ 255/2563 ลงวันที่ 16 มีนาคม 2563 จึงไม่ชอบ กรณีมีเหตุให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการอุทธรณ์ดังกล่าว ส่วนที่จำเลยฎีกาอ้างว่า หากการที่โจทก์ส่งเงินสมทบต่อเป็นเพียงการเพิ่มสิทธิได้รับการปรับอัตราเงินบำนาญชราภาพเท่านั้น เมื่อโจทก์มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2557 ซึ่งเป็นเดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงตามมาตรา 77 ทวิ วรรคหนึ่ง แต่ยังมีได้ยื่นคำขอและต่อมากลับเข้าเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และได้อัตราค่าจ้างสูงกว่าค่าจ้างเดิม จะทำให้โจทก์ได้รับเงินบำนาญชราภาพน้อยกว่าที่ควรได้รับจริงอันเป็นการเสียสิทธิที่พึงได้รับตามกฎหมาย นั้น เห็นว่า ข้อเท็จจริงที่จำเลยหยิบยกขึ้นอ้างเพื่อเปรียบเทียบแตกต่างจากข้อเท็จจริงคดีนี้ กรณีที่มีข้อเท็จจริงแตกต่างกัน ผลของคดีย่อม

แตกต่างกันไปได้ สำหรับที่จำเลยฎีกาอ้างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3616/2564 มานั้น ก็มีข้อเท็จจริงแตกต่างจากคดีนี้ จึงไม่อาจนำมาปรับใช้วินิจฉัยคดีนี้ได้ ที่ศาลอุทธรณ์คดีชั้นอุทธรณ์พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

องค์คณะ

จักษ์ชัย เยพิทักษ์ · จำแลง กุลเจริญ · วาสนา หงส์เจริญ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) ← deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/3307/2567>